

Kommun- och landstingssektorn

Ny kompletterande lösning för de äldre bruttopensionsavtalen PA-KL, PAK och LPAK

Bakgrund

Bruttopensionsavtal fanns före 1998 och innebär förenklat att den totala pensionen räknas ut (bruttopensionen), därefter räknas den allmänna pensionen av och kvar blir det som betalas ut som tjänstepension.

När nytt system inom den allmänna pensionen fullt ut infördes 2003 blev följden att bruttopension och allmän pension värdesäkrades på olika sätt. För att undvika att tjänstepensionen med tiden skulle urholkas träffades en överenskommelse mellan de centrala parterna (PÖK 02). Överenskommelsen gällde för födda 1937 och tidigare och innebar förenklat en kompensation när den allmänna pensionens följsamhetsindex ökade mer än prisbasbeloppet som användes för beräkning av bruttopensionen. För födda 1938 och senare kom överenskommelsen att tillämpas genom tillämpningsanvisningar utfärdade av arbetsgivarsidan. Födda 1938 och senare kan omfattas av de äldre bruttopensionsavtalen om de insjuknat med sjukbidrag/förtidspension eller arbetsskadelivränta före 1998.

Vad hände i början av 2018?

I början av 2018 uppmärksammades att många pensionärer som omfattas av de äldre bruttopensionsavtalen fick se sin tjänstepension kraftigt sänkt. Bakgrunden är komplex och handlar om hur tjänstepensionen samordnades med den lagstadgade allmänna pensionen.

Temporär överenskommelse i februari 2018

För att snabbt åtgärda den sänkta tjänstepensionen träffade de centrala parterna en temporär överenskommelse som innebar dels att pensionen för 2018 återställdes till samma nivå som i december 2017, dels att förhandlingar skulle inledas för att säkerställa ett hållbart regelverk för tid framåt.

Överenskommelsen omfattar individer födda 1937 och tidigare samt födda 1938-1953.

Lösning från och med 2019

De centrala parterna har nu träffat en överenskommelse som en komplettering till de tidigare bestämmelserna. Innebörden är att tjänstepensionen framöver aldrig kan sänkas. Det är tjänstepensionen i december 2018 som blir utgångspunkten och värdesäkring sker genom att denna nivå räknas upp årligen med förändringen av prisbasbeloppet från och med 2019. Detta kallas för *den individuella lägstanivån*. I överenskommelsen finns också *den förhöjda lägstanivån* som är en ”säkerhetsventil”. Om pensionen skulle bli bättre någon gång framöver med tillämpning av tidigare bestämmelser, så kommer den nivån att betalas ut istället. Rent tekniskt sker en ”skuggberäkning” varje år för varje individ.

Finns mer att göra?

Det går att urskilja tre grupper:

- 1) Födda 1937 och tidigare. Denna grupp är klar i och med överenskommelsen nu i juni 2018. De har fått en bra ”startnivå” för beräkning av pensionen för tid framåt.
- 2) Födda 1938 – 1953. Denna grupp är hanterad genom överenskommelsen i juni 2018, men vissa frågor återstår.
- 3) Födda 1954 och senare. Denna grupp är inte hanterad genom överenskommelsen i juni 2018.

Det finns således mer att göra för grupp 2 och 3.

De flesta i grupp 2 har inte drabbats av så stor sänkning just 2018, däremot har många drabbats av en successiv minskning av tjänstepensionen genom åren. Det beror på att de har mindre andel av det äldre allmänna pensionssystemet och att de inte har fått någon kompensation de år inkomstpensionen i det nya allmänna systemet haft en högre värdesäkring än bruttopensionen. Det har lett till att en höjd allmän pension successivt urholkat tjänstepensionen. Förhandling om detta kommer att inledas efter sommaren 2018.

Grupp 3 som är födda 1954 och senare omfattas inte av överenskommelsen. De har inte har någon gammal ”rest” kvar från det gamla lagstadgade allmänna pensionssystemet, vilket gör att det finns behov av att specifikt se hur pensionen på bästa sätt ska beräknas för dem. Det brådskar eftersom de blir 65 år från och med 2019. Förhandling om detta kommer att inledas efter sommaren 2018.